

Харківська державна академія культури
Факультет культурології
Кафедра культурології та медіа-комунікацій

ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ІСПИТУ

для здобуття ступеня «магістр»
за спеціальністю 034 - Культурологія

Розглянуто і затверджено
на засіданні Ради
факультету
культурології
Протокол № 6 від 13.03.2017

Харків – 2017

ВСТУП

Вступний іспит зі спеціальності «Культурологія» (ступінь «магістр») являє собою випробування з професійно-орієнтованих дисциплін, які вивчалися на рівні «бакалавр» («спеціаліст»).

Вступний іспит проводиться з метою перевірки рівня і якості загально-професійної й спеціальної підготовки потенційних студентів-магістрів і дозволяє виявити й оцінити готовність випускника до вирішення професійних завдань та до наукової й науково-практичної діяльності.

Вступний іспит має комплексний характер і проводиться по відповідній програмі, що охоплює спектр фундаментальних питань теорії культури й історії філософії.

Претенденти на вступ для навчання на ступінь « магістр» повинні знати:

- історію й основи сучасної науки, розуміти зв'язок природничого й гуманітарного знання в їх історичній взаємодії;
- предмет культурології як наукову дисципліну;
- місце культурології в сучасному гуманітарному знанні;
- зміст категорій, понять і термінів культурології відповідно до певних теорій і концепцій культури;
- історичні типи культур і способи трансляції культурних форм;
- про мови культур, роль знаків і символів у культурі;
- про форми релігійної свідомості в контексті культури;
- про мистецтво як феномені культури, художні стилі в історії мистецтва.

Вступний іспит проводиться відповідно до Правил прийому в ХДАК.

Метою вступного іспиту є визначення практичної й теоретичної підготовленості абітурієнтів до виконання вимог, передбачених навчальними планами другого (магістр) рівня вищої освіти.

ІСТОРІЯ ФІЛОСОФІЇ

Сутність, структура, історичні типи світогляду: міф, релігія, наука, філософія. Природа філософського знання. Об'єкт і предмет філософії. Функції філософського знання. Місце філософії в системі наук. Роль філософії в житті сучасного суспільства.

Розділи філософії: онтологія, гносеологія, антропологія, аксіологія, історія філософії. Онтологія як розділ філософії, який вивчає фундаментальні принципи і категорії буття. Гносеологія як розділ філософії, який вивчає загальні механізми і закономірності пізнання світу людиною. Антропологія як розділ філософії, який вивчає здатність людини пізнавати й осмислювати саму себе. Аксіологія як розділ філософії, який вивчає цінності в системі людського буття. Історія філософії як розділ філософії, що займається вивченням виникнення й розвитку філософської думки і визначенням місця філософії в історії людства.

Предмет історії філософії. Принципи, методи, функції історії філософії. Хронологічні межі періодів в історії філософської думки. Характеристика провідних ідей в історії філософії: космоцентризм стародавності, теоцентризм Середньовіччя, антропоцентризм Відродження, наукоцентризм Нового часу, енциклопедизм Просвітництва, світоглядні системи Німецької класичної філософії, плюралізм філософських напрямків сер. XIX – XX ст.

Виникнення філософії у стародавній Індії. Веди та Упанішади як пам'ятки стародавньої індійської культури і філософії. Ключові терміни індуїзму: Атман, Брахман, сансара, карма, мокша.

Витоки буддійського світогляду. Базові положення буддизму: життя є стражданням, причина страждань – бажання, аби не страждати, треба припинити бажати і почати наслідувати восьмеричний шлях порятунку – досягнення стану спокою, інтуїції, очищення розуму.

Провідні ідеї конфуціанства як соціально-філософського вчення. Етико-політичні погляди Конфуція. Теорія про волю неба. Шлях «золотої середини». Лао-цзи і формування даоської філософської проблематики. Базові терміни даосизму: дао, де, цзин, інь і янь. Принципи життя людини: ву-вей та фен-шуй.

Легізм: погляди на закон і владу і їх співвідношення з добром і злом, теорія державного правління.

Космоцентризм грецької філософії. Сократ: увага до внутрішнього світу людини, майевтика, іронія. Платон: ідеалістична філософія. Аристотель: вчення про форму та матерію. Філософія Давнього Риму: епікуреїзм, скептицизм, стоїцизм, неоплатонізм.

Хронологічні межі філософії Середніх віків: I-II ст. до н.е. – XIV-XV ст. Біблія як основний текст для інтерпретації і джерело істини. Центральна проблема – співвідношення віри і розуму в житті людини і визначення статусу філософії по відношенню до теології. Середньовічний антропоцентризм: людина створена за образом Божим і поставлена над іншими живими створіннями, але їй властиві гріховність й смертність. Чільні теми і представники патристики. Чільні теми і представники схоластики.

Періодизація епохи: гуманістичний період XIV – XV ст., неоплатонічний період XV – XVI ст., натурфілософський період XVI – XVII ст. Загальні риси ренесансної філософії: Давня Греція як еталон стилю філософствування та способу життя; культ мистецтв; звертання до філософії Платона; втрата християнською вірою панівного становища серед філософських тем; пошук альтернативи креаціонізму; антропоцентризм як естетичне захоплення людиною; утопія як зростання уваги ренесансної філософії до соціальних проблем.

Хронологічні межі періоду: XVII – XVIII ст. Чільні риси філософії: зв'язок з практичним знанням, відділення від релігії, формування наукової картини

світу як віри в розум та досягнення світу за допомогою наукового дослідження, домінування методологічної функції. Представники періоду: Ф. Бекон (Англія), Р. Декарт (Франція), Б. Спіноза (Голандія). Призначення філософії – сприяти здоров'ю та красі людини, збільшувати її владу над світом. Основні проблеми – буття та субстанція. Розробка нового юридичного світогляду: права особистості, громадянське суспільство, людська гідність.

Енциклопедисти – автори-упорядники багатотомного видання «Енциклопедія наук, мистецтв і ремесел» у Франції у 1751 – 1780 рр. Представники: Д. Дідро, Ж. Д'аламбер, Вольтер, П. Гольбах. Філософія енциклопедистів як боротьба із забобонами, впливом церкви на свідомість, розширення кругозору, популяризація наук, надання інформації про всесвіт, формування раціонального мислення, тлумачення світу за допомогою наукових термінів.

Хронологічні межі періоду: кінець XVIII – початок XIX ст. Чільні теми: історія, розвиток, активність суб'єкта, який пізнає світ. Ідеалістичний характер німецької класичної філософії. «Коперніканський переворот», І. Канта. Діалектика Г. Гегеля як теорія розвитку, що базується на єдності й боротьбі протилежностей. Погляди Л. Фейєрбаха: людина як головний суб'єкт світового процесу, матеріалізм (первинність буття по відношенню до свідомості) та антирелігійність («Людина для людини є Богом»).

Ірраціональна, матеріалістична філософія як пошук альтернативних шляхів у філософському пізнанні світу. Відмова від раціоналізму і перехід до плюралістичного діалогу, нетрадиційного підходу.

Марксизм як зміна класичної філософської парадигми. Представники: К. Маркс, Ф. Енгельс, В. Ленін. Теорія відчуження праці та людини. Діалектико-матеріалістичне розуміння історії. Спроба філософського обґрунтування соціалізму (комунізму).

«Філософія життя» як ірраціональний напрям філософії. Представники: А. Шопенгауер (засновник «філософії життя»), Ф. Ніцше (нігілізм, надлюдина та воля до влади), Г. Зіммель, О. Шпенглер, А. Бергсон («творча еволюція», «потік свідомості»). Базові терміни: життя як первинна реальність, природна енергія, інстинкт, інтуїція, воля, безсвідоме. Філософія як вид мистецтва. Людина як елемент світу, який підкорений волі та є «будівельним матеріалом» для життя.

Позитивізм як реакція на схоластично-умоглядну філософію. Філософія – не дисципліна, а поле синтезу даних, які здобули інші науки. Основні характеристики: методологічний монізм, єдиний точний стандарт виміру ступеня розвитку наук, підведення індивідуального досвіду під загальні закони природи.

О. Конт – засновник позитивізму. Позитивна філософія як сукупність загальних наукових положень усього масиву позитивного природничого і

соціального матеріалу. Емпіріокритицизм – друга хвиля позитивізму: дослідження механізмів утворення знання. Представники: Р. Авенаріус, Е. Мах. Наука як опис фактів. Принцип економії мислення. Неопозитивізм – третій етап позитивізму. Представники: М. Шлік, Р. Карнап, О. Нейрат. Основні ідеї Віденського Гуртка утвердження знаково-символічних засобів у пізнанні, математизація знання, відділення науки від філософії, аналіз мовних форм. Неопозитивізм – оновлення позитивістської проблематики апаратом математичної логіки. Представники: К. Поппер, Т. Кун, І. Лакатос, П. Фейерабенд.

Прагматизм як філософський напрям позитивістського спрямування. Чарльз Пірс: чотири основні методи закріплення вірувань: наполегливість, авторитет, апріорний метод і метод науки. Вільям Джемс: прагматизм як метод дозволу філософських суперечок шляхом порівняння «практичних наслідків». Інструменталізм Джона Д'юї: поняття – інструменти для орієнтації у світі досвіду, досвід – історія, звернена у майбутнє, мислення – засіб пристосування до середовища.

Едмунд Гусерль і філософія як сувора наука. Редукція як ідея звернення до самих речей, очищених від словесних накопичень, звернення до «самих речей». Феноменологічний залишок – сфера чистої свідомості, вільного від відношення до зовнішнього світу. Іntenційність свідомості як здатність бути спрямованою на об'єкти світу. Феномени як єдність ідеального предмета і змісту, що існують у чистій свідомості. Свідомість – сфера свободи, сфера «інакше-дії», «гераклітів вогонь». Проблема об'єктивного світу як проблема «Іншого Я», проблема інтерсуб'єктивності.

Герменевтика як мистецтво розуміння й тлумачення у вузькому значенні – текстів, у широкому – людини. Терміни: текст, смисл, інтерпретація, розуміння, герменевтичне коло. Представники: Ф. Шлейєрмахер, В. Дільтей, Г. Г. Гадамер, П. Рікер.

Структуралізм як інтелектуальна течія, яка базується на сукупності методів, що спрямовані на виявлення та опис структур крізь призму мови. Терміни: структура, мова, мовлення, текст, контекст. Розуміння речі не окремо, а в контексті структур, частиною яких вона є. Представники: Ф. де Соссюр, В. Пропп, К. Леві Строс, Р. Барт, М. Фуко, Ю Крістева, Ж. Лакан.

Екзистенціалізм – інтелектуальна течія 2 пол. ХХ ст., чільним предметом якої є людина, проблеми її існування у світі. Дві гілки екзистенціалізму: релігійний (С. Кьєркегор, К. Ясперс, Г. Марсель, Ф. Кафка), світський (атеїстичний) (Ж. П. Сартр, М. Гайдеггер, А. Камю, М. Мерло Понті. Основні проблеми екзистенціалізму. Чільне питання: як жити людині в світі протиріч і катастроф? Екзистенціали як категорії, що формують суб'єкта: турбота, страх, смерть (власна, іншої людини), любов, вибір, відповідальність.

Психоаналіз – напрям філософії, який пояснює роль несвідомого та інших психічних процесів і житті людини та суспільства. Представники: З. Фройд, К. Г. Юнг, Е. Фром. Основні категорії: безсвідоме, свідомість, над свідомість, колективне несвідоме, сублімація, фрустрація, лібідо, архетип, інтроверт, екстраверт. Еволюція суспільства як зростання тиску на психіку.

Філософія локальних цивілізацій як пошук альтернативних концепцій лінійному поясненню історичного процесу. Представники: М. Данилевський, О. Шпенглер, А. Тойнбі. Відмова від традиційної періодизації: Давній Світ – Середньовіччя – Новий час. Погляд на історію людства як на сукупність культур або цивілізацій, в межах кожної з яких можуть бути власні періоди. Руйнація європоцентричного погляду на історію та порівняння інших культур з європейським стандартом.

Постмодерн як специфічний прояв культури 2 пол. ХХ ст. Розглядається як: продовження модерну; протест проти модерну; криза культури перед виродженням або новою формою. Періодизація та представники: 40–50-і рр. ХХ ст. – постструктуралізм, постфрейдизм: Ж. Лакан, Ж. Дерріда; власне постмодернізм: Ж. Бодрійар, Р. Барт; з 90-х і до сьогодні – криза або неомодернізм: Р. Барт, У. Еко, Ю. Кістева. Скептичне відсторонення від установки на перетворення світу, відмова від спроб його систематизації, множинність, доступність, гетерогенність, руйнація ідолів, ідея хаосу, ідея рівноцінності містики, окультизму, чаклунства, науки, руйнація ідеалу істини та розуму, буття як становлення, зміни, зникнення метанарративу – віри у великі ідеї прогресу, емансипації, гуманізму, просвітництва. Визнання культурного поліфонізму, відкритості, діалогічності, інтеграції культур, звільнення від догматизму

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

- Антисери Д., Реале Дж. Западная философия от истоков до наших дней : в 4 т. / Джованни Реале, Дарио Антисери ; пер. с итал. – СПб. : Петрополис, 1997. – Т. 2 : Средневековье. – 1997. – 368 с.
- Антисери Д., Реале Дж. Западная философия от истоков до наших дней : в 4 т. / Джованни Реале, Дарио Антисери ; пер. с итал. – СПб. : Петрополис, 1994. – Т. 1 : Античность. – 1994. – 336 с.
- Антисери Д., Реале Дж. Западная философия от истоков до наших дней : в 4 т. / Джованни Реале, Дарио Антисери ; пер. с итал. – СПб. : Петрополис, 1997. – Т. 3 : Новое время (от Леонардо до Канта) – 1997. – 880 с.
- Антисери Д., Реале Дж. Западная философия от истоков до наших дней : в 4 т. / Джованни Реале, Дарио Антисери ; пер. с итал. – СПб. : Петрополис, 1997. – Т. 4 : От романтизма до наших дней. – 1997. – 880 с.

- Антология мировой философии : в 4 т. / под ред. В. В. Соколова. – М. : Мысль, 1969–1972. – Т. 1., Ч. 2. Философия древности и средневековья. – 1969. – 576 с.
- Антология мировой философии : в 4 т. / под ред. В. В. Соколова. – М. : Мысль, 1969–1972. – Т. 2. Европейская философия от эпохи Возрождения по эпоху Просвещения. – 1970. – 776 с.
- Богословие в культуре Средневековья : сб. ст. – Киев : «Путь к истине», 1992. – 383 с.
- Вандышев В. Н. Философия. Экскурс в историю учений и понятий : конспект лекций. – Сумы ; «Мрія 1» ЛТД, 1996. – 316 с.
- Гайденко П. П. Прорыв к трансцендентному / П. П. Гайденко. – М. : Республика, 1997. – 495 с.
- Горфункель А. Ф. Философия эпохи Возрождения / А. Ф. Горфункель. – М. : Высш. школа, 1980. – 368 с.
- История философии : учеб. для вузов ; под ред. А. С. Колесникова. – СПб. : Питер, 2010. – 656 с.
- История философии : учебник для вузов ; отв. ред. В. П. Кохановский. – Р н/Д : Феникс, 2003. – 576 с.
- Новейший философский словарь ; сост. А. А. Грицанов. – Минск : Книжный Дом, 2000. – 1280 с.
- Постмодернизм: энциклопедия / сост. А. А. Грицанов, М. А. Можейко. – Минск : Интерпрессервис; Книжный дом, 2001. – 1040 с.
- Проблема человека в западной философии / сост. П. С. Гуревич. – М. : «Прогресс», 1988. – 552 с.
- Соколов В.В. Философия XV–XVII веков / В.В. Соколов. – М. : Высш. школа, 1980. – 448 с.
- Сумерки богов : (Ницше Ф., Фрейд З., Фромм Э.). – М. : Политиздат, 1990. – 398 с.
- Философия XX века / под ред. А. Ф.Зотова. – М. : Проспект, 1997. – 288 с.
- Хрестоматия по философии ; сост. : П. В. Алексеев, А. В. Панин. – М. : Проспект, 1997. – 576 с.
- Чанышев А. Ф. Курс лекций по древней и средневековой философии / А. Ф. Чанышев. – М. : Высш. школа, 1991. – 512 с.

ТЕОРІЯ КУЛЬТУРИ

Спеціально-термінологічні та загальні поняття культури. Структурно-функціональний підхід. Аксиологічний підхід. Психоаналітичний підхід. Символічний і семіотичний підхід. Ігрова концепція культури. Постмодерністські концепції культури. Основні функції культури. Культура як «друга природа». Культура як «пайдейя».

Матеріальний та духовний виміри культури. Специфіка основних галузей культури: економічної, політичної, соціальної та духовної. Домінуюча культура, субкультура, контркультура. Елітарна, масова та народна культура. Повсякденна і спеціалізовані культури. Аполонічна та діонісійська культура. Співвідношення глобальної, локальної, етнічної та національної культур.

Людина як суб'єкт і об'єкт культури. Первина та вторинна інкультурація. Позитивні та негативні впливи культури на людину.

Людина в давньосхідних цивілізаціях. Античний ідеал людини. Середньовічний ідеал людини. Образи людини епохи Відродження. Статус людини у Новий час. Образи постмодерної людини. Рух трансгуманізму. Трансгуманістичні технології досягнення безсмертя.

Цінності та їх культурне значення. Види цінностей. Ціннісна ієрархія і аксіологічна шкала в культурі. Цінності та ідеали. Ціннісні орієнтації та ціннісний вибір. Цінності та норми (регулятиви). Механізми культурної регуляції та регулятивна функція культури.

Аксіологічні вчення про культуру В. Віндельбанда і Г. Ріккєрта. Цінності та оцінки. Проблема узгодження об'єктивного вивчення культури з її оцінками.

Поняття семіосфери і культури як семіотичного простору. Комунікативне значення мови в культурі та її функції. Знак як носій інформації. Поняття знакової ситуації. Знак, денотат і сигніфікат. Знак і значення, види значень. Види знаків (природні, функціональні, іконічні, конвенціональні, вербальні). Знак і символ. Означення як засіб освоєння людиною світу.

Тартусько-московська семіотична школа. Вчення Ю.М. Лотмана про семіосферу. Семіологія Р. Барта.

Поняття соціокультурної динаміки: інновація, трансмісія, дифузія, ссинтез, симбіоз. Вертикальна соціокультурна динаміка. Горизонтальна соціокультурна динаміка та її різновиди. Дифузійонізм. Синергетичний підхід.

Поняття історико-культурного процесу. Цивілізація як стадія історико-культурного процесу та її основні ознаки. Лінійно-прогресивні теорії (Е. Тайлор, Дж. Фрезер, Л. Морган). Циклічні теорії (М. Данилевський, О. Шпенглер, А. Тойнбі). Неоеволюціонізм (Л. Уайт). Світ-системний аналіз.

Особливості історико-культурного процесу на сучасному етапі. Основні соціокультурні революції (палеолітична, неолітична, «вісьового часу», Нового часу). Початок науково-технічної революції у ХХ ст. Концепції індустріального/постіндустріального/інформаційного суспільства та «суспільства знання».

Основні етапи розвитку культурологічної думки. Міфологія як архаїчний підхід до усвідомлення культури. Античне розуміння культури. Середньовічні погляди на культуру. Діячі Відродження про культуру. Культурологічна проблематика в русі за Реформацію. Просвітницький підхід до культури. Початки наукового дослідження культури (Й. Гердер, німецька класична

філософія). Дискусії щодо методології гуманітарних наук наприкінці ХІХ ст. Становлення теорії культури як основи сучасної культурології у середині ХХ ст. (Л. Уайт). Особливості інституціоналізації культурології наприкінці ХХ – початку ХХІ ст. на пострадянському просторі та світі.

Співвідношення теорії культури та філософії культури. Предмет сучасної культурології. Теоретична та прикладна культурологія. Основні принципи наукового підходу до культури (об'єктивність, системність, історизм). Особливості застосування загальних методів у культурології. Спеціальні культурологічні методи (крос-культурний, соціокультурної детермінації тощо).

Культурологія в системі середньої та вищої освіти. Фахова культурологічна освіта в Україні: сучасний стан, проблеми та перспективи.

Стан культурологічного знання в останній чверті ХХ ст. Розробка поняття «ментальності» та його застосування для історико-культурологічних досліджень. Виникнення «нової культурної історії» або історичної культурології. Теоретико-методологічні основи «нової культурної історії». Поширені дослідницькі практики: історія мандрів, історія спорту, історія репрезентацій, історія тілесності, історія їжі, одягу та житла.

Обґрунтування поняття соціальної пам'яті. Парадигма історичної пам'яті. Концепція «місце пам'яті». Розробка теорії культурної пам'яті в працях Я. Ассмана і П. Рікбора. Особливості та основні напрями вивчення меморіальної проблематики в українській культурі.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Навчальні видання

- Гатальська С. М. Філософія культури: підручник. — К.: Либідь, 2005. — 326 с.
- Дианова В.М. Культурология: основные концепции: Уч. пособие. — СПб.: СПбУ., 2005. — 280 с.
- Иконникова С. Н. История культурологических теорий. — 2-е изд., перераб. и доп. — СПб.: Питер, 2005. — 474 с.
- Івашина О. О. Загальна теорія культури : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. — К.: ВД «Києво-Могилян. акад.», 2008. — 215 с.
- Кармин А.С., Новикова Е.С. Культурология: учебник для вузов. — СПб.: Питер, 2005. — 464 с.
- Кравченко А. И. Культурология : учеб. пособ. для вузов. — М. : Акад. проект, Трикста, 2009. — 496 с.
- Культурологія: навч. посібник / М. М. Закович, І. А. Зязюн, О. Л. Шевнюк та ін.; за ред. М. М. Заковича. — 4-те вид., випр. і допов. — К.: Знання, 2009. — 589 с.
- Массовая культура: Уч. пособие. — М.: Альфа – М.: ИНФРА, 2004. — 303 с.
- Оганов А. А. Теория культуры : учеб. пособие / А. А. Оганов, И. Г. Хангельдтева. — М.: ФАИР-ПРЕСС, 2001. — 384 с.
- Павленко Ю. В. Історія світової цивілізації: Соціокультурний розвиток людства. — К.: Либідь, 2001. — 360 с.

- Сапронов П.А. Курс лекций по теории и истории культуры. — СПб.: Союз, 2003.- Ч.1-2. — С. 8-68.
- Теория культуры : уч. пос. / под ред. С.Н. Иконниковой, В.П. Большаковой. — СПб. : Питер, 2010. — 592 с.
- Чебанюк Т. А. Методы изучения культуры: учеб. пособие. — СПб. : Наука, 2010. — 350 с.
- Шейко В.М. Культурологія/ В.М. Шейко, Ю.П. Богуцький, Е.В. Германова де Діас. — К.: Знання, 2012. — 494 с.
- Шендрик А.И. Теория культуры. — М.: Политиздат; Единство, 2002. — 519 с.
- Шлыкова О. В. Культура мультимедиа: учеб. пособие. — М.: ФАИР-ПРЕСС, 2004. — 415 с.

Наукова література

- Антология исследований культуры. Интерпретация культуры / сост. С. Я. Левит. — СПб.: Универ. книга, 1997. — 728 с.
- Ассман Я. Культурная память. Письмо, память о прошлом и политическая идентичность в высоких культурах древности / Я. Ассман ; пер. нем. М. М. Сокольской. — М. : Языки славян. культуры, 2004. — 368 с.
- Бакулев Г. Массовая коммуникация: Западные теории и концепции / Г. Бакулев. — 2-е изд. — М. : Аспект Пресс, 2010. — 192 с.
- Берк П. Историческая антропология и новая культурная история [Электронный ресурс] / Питер Берк // Новое лит. обозрение. — № 5 (75). — 2005. — Режим доступа к журн. : <http://www.magazines.russ.ru/nlo/2005/75/ne5.html>. — Загл. с экрана.
- Выжлецов Г.Г. Аксиология культуры. — СПб., 1996. — 150 с.
- Глобализация и мультикультурализм / П. К. Гречко, И. А. Мальковская, С. А. Нижников [и др.] — М. : Изд-во РУДН, 2005. — 331 с.
- Энциклопедія постмодернізму / за ред. Ч. Вінквіста і В. Тейлора; пер. з англ. В. Шовкун ; наук. ред. пер. О. Шевченко. — К. : Основи, 2003. — 503 с.
- Ильин И. П. Постструктурализм. Деконструктивизм. Постмодернизм. — М. : Интрада, 1996. — 228 с.
- Кассирер Э. Опыт о человеке. Введение в философию человеческой культуры // Кассирер Э. Избранное. Опыт о человеке. — М.: Гардарики, 1998. — С. 524-526, 568-601.
- Кастельс М. Галактика Интернет: Размышления об Интернете, бизнесе и обществе; пер. с англ. А. Матвеева, под ред. В. Харитонова. — Екатеринбург: У-Фактория, 2004. — 328 с.
- Кириллова Н. Б. Медиакultura: от модерна к постмодерну. — М. : Акад. проект, 2006. — 448 с.
- Культурология. XX век: Энциклопедия. — В 2 т. — Т.1. — СПб.: Алетрейя, 1998. — 447 с.; Т.2. - СПб.: Алетрейя, 1998. — 447 с.
- Лиотар Ж.-Ф. Состояние постмодерна /пер. с фр. Н.А. Шматко. — М. : Ин-т эксперим. социологии ; СПб. : Алетейя, 1998. — 160 с.
- Лотман Ю.М. Понятие границы. // Лотман Ю.М. Внутри мыслящих миров. Человек – текст – семиосфера – история. — М.: Языки русской литературы, 1996. — С. 175-192.

- Лотман Ю.М. Семиотическое пространство / Ю.М. Лотман // Лотман Ю.М. Внутри мыслящих миров. Человек – текст – семиосфера – история. – М.: Языки русской литературы, 1996. — С. 163-174.
- Маклюэн Г. М. Понимание Медиа: Внешние расширения человека / пер. с англ. В. Николаева ; закл. ст. М. Вавилова. — М. : КАНОН-пресс-Ц, Кучково поле, 2003. — 464 с.
- Мультикультурализм и трансформация постсоветских обществ / под ред. В. С. Малахова и В. А. Тишкова ; Ин-т этнологии и антропологии ; Ин-т философии РАН. — М., 2002. — 354 с.
- Новая постиндустриальная волна на Западе. Антология / под ред. В. Л. Иноземцева. — М. : Academia, 1999. — 640 с.
- Петров М.К. Язык, знак, культура. — М.: Наука, 1991.— 328 с.
- Почепцов Г.Г. Семиотика. — М.: Рефл-бук, 2002. — 432 с.
- Риккерт Г. Науки о природе и науки о культуре // Культурология. XX век. Антология. — М.: Юрист, 1995. — С. 69-103.
- Саїд Е. Культура й імперіалізм : пер з англ. — К. : Критика, 2007. — 608 с.
- Семиотика / Сост. Ю.С. Степанов. — М.: Радуга, 1983. — 636 с.
- Сорокин П. Социокультурная динамика / П.А. Сорокин // Питирим Сорокин. Человек. Цивилизация. Общество. М.: Политиздат, 1992. — С. 433-439, 448-473.
- Теоретическая культурология / [Ф. Т. Михайлов, С. С. Неретина, А. П. Огурцов и др.]. — М. : Акад. проект; Екатеринбург : Деловая книга; РИК, 2005. — 624 с.
- Уайт Л. Избранное: Эволюция культуры /пер. с англ. — М. : РОССПЭН, 2004. — 1064 с.
- Уайт Л. Понятие культуры // Работы Л.А. Уайта по культурологии (Сб. переводов). – М.: ИНИОН, 1996.
- Уэбстер Ф. Теории информационного общества / пер. с англ. М. В. Арапова, Н. В. Малыхиной ; под ред. Е. Л. Вартановой. — М. : Аспект Прес, 2004. — 400 с.
- Флиер А.Я. Культурология для культурологов. — М. : Акад. проект ; Екатеринбург : Деловая книга, 2002. — 492 с.
- Фундаментальные проблемы культурологии : в 4 т. / отв. ред. Д. Л. Спивак. — СПб. : Алетейя, 2008.
- Хейзинга Й. Homo ludens. — М.: Прогресс-академия, 1992. — 460 с.
- Человек как субъект культуры / отв. ред. Э. В. Сайко. — М. : Наука, 2002. — 495 с.
- Черная Л.А. Культурология: Основы теории: Уч. пособие. — М.: Логос, 2003. - 184 с.
- Швейцер А. Упадок и возрождение культуры // Швейцер А. Благоговение перед жизнью. — М.: Прогресс, 1992. — С. 41-79.
- Шейко В.М. Формування основ культурології в добу цивілізаційної глобалізації (друга половина ХІХ — початок ХХІ ст.) : монографія / В.М. Шейко, Ю.П. Богуцький. — К.: Генеза, 2005. — 592 с.

- Шпенглер О. Закат Европы. Очерки морфологии мировой истории: в 2 т. – Т.1. – М.: Мысль, 1993.
- Юдина Е.Н. Медиапространство как культурная и социальная система: монография. — М. : Прометей, 2005. — 160 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДІ

Відповіді оцінюються за дванадцятибальною системою. Підсумкова оцінка виставляється після завершення іспиту.

Бали **12, 11, 10** виставляється, якщо:

- всебічно і повністю розкрито зміст запитання з використанням відповідної літератури;
- відповідь проілюстрована прикладами, цифровими даними, що підтверджують та поглиблюють зміст відповіді;
- теоретичні положення поєднані з практичними прикладами;
- продемонстровано знання сучасного стану проблем, є власна аргументована позиція з даного питання;
- дані повні і правильні відповіді на додаткові питання;
- випускник вільно висловлює свої думки, володіє професійною мовою, вміє вести наукову дискусію. Відповідь конкретна, логічна, послідовна.

Бали **9, 8, 7** виставляється, якщо:

- правильно розкрито зміст запитання з використанням відповідної літератури;
- відповідь проілюстровано прикладами, цифровими даними, що підтверджують та поглиблюють зміст відповіді;
- продемонстровано знання сучасних проблем галузі;
- допущені деякі неточності при відповіді на додаткові питання;
- випускник вміє висловлювати свої думки, володіє професійною мовою, але не завжди чіткий, логічний, послідовний при викладі матеріалу.

Бали **6, 5, 4** виставляється, якщо:

- відсутня відповідь на одне з запитань білета;
- отримано, в основному правильну, але недостатньо повну відповідь на поставлене запитання;
- виявлені слабкі знання сучасного стану проблем, а також недостатнє вміння пов'язати теоретичні знання з практикою;
- є труднощі у відповідях на додаткові запитання.

Бали **3, 2, 1** виставляється, якщо:

- відповідь поверхнева, виявлено незнання базових понять спеціальності, сучасних проблем галузі;
- відсутні відповіді на додаткові запитання.